

OBSAH

FORMY ZVĚTRÁVÁNÍ A ODNOSU HORNIN

1. Mrazovým zvětráváním rozvolněná morfologicky produktivní křemencová žíla – Ještěd (1 012 m) 10
2. Mrazovým zvětráváním porušená žulová skalní hradba – Polední kameny, Krkonoše 10
3. Ostrohranné balvany vzniklé mrazovým zvětráváním plekenštejnské žuly v pleistocenní periglaciální oblasti - Jelení vrchy, Šumava 11
4. „Kamenný stůl“ - útvar vzniklý mechanickým zvětráváním žuly s různě hustým puklinovým systémem - Jindřichov v Jizerských horách 11
5. „Skalní hřib“ vzniklý mechanicko-chemickým vyvětráváním a odnosem zvětralin v eisgarnské žule - Waldviertel, Rakousko 12
6. Hříbovitá skalka vytvořená selektivním zvětráváním a odnosem vápnito-dolomitických slepenců - Súlovske skály, Slovensko 12
7. Viklan tvořený andezitovým balvanem - Přírodní rezervace Boky, Kremnické vrchy, Slovensko 13
8. Bazální část paleogenních zvětralin s typicky žokovitými balvany granodioritu - Chlum u Volar, Šumava 14
9. Žokovité balvany eisgarnské žuly na bázi zvětrávací fronty vzniklé paleogenním tropickým zvětráváním - Přírodní park Blockheide - Eibenstein, Waldviertel, Rakousko 14
10. Žokovitý balvan porfyrické amfibolicko-biotitické melanokratní žuly typu Čertovo břemeno na bazální zvětrávací ploše na svahu nízké exfoliační klenby - Kovářov 15
11. Voštinovité útvary (aeroxysty) na povrchu kvádrových pískovců - Hrubá Skála u Turnova 15
12. Skalní brána vzniklá vyvětráváním vápnito-dolomitických slepenců - Súlovske skály, Slovensko 16
13. „Kamenná houba“ - příklad nestejně rychlého zvětrávání méně odolných slepenců (dolní část) a odolnějších pískovců (tvořících „klobouk“) - údolí Hornádu u Markušovců, Slovensko 17
14. Žlábkové škrapy a skalní mísa na balvanech eisgarnské žuly - Teufelstein, Waldviertel, Rakousko 18
15. Hluboké žlábkové škrapy na žulovém balvanu u Terezína - Novobystřická vrchovina 18
16. Skalní mísa v landštejnské žule - Landštejn 19
17. „Obětní mísa“ v žule u Dobrkova - Soběnovská vrchovina 19
18. Tafoni v různém stupni vývoje v žule - Korsika 20

SWAHOVÉ POHYBY

19. Recentní slézání bahna na břehu Dyje u Lednice	22
20. Hákování aplitických žil a stopy fosilních pohybů ve zvětralinách granodioritu - Chlum u Volar, Šumava	22
21. Sufózní odnos jemných zvětralin proudící podzemní vodou na svahu - Rudolfov	23
22. Suťové kužele ve Vysokých Tatrách	23
23. Lavinové rýhy na východním svahu Studničné (1 554 m) v Krkonoších	24
24. Odlučná část kerného sesuvu u Hlohovce na Slovensku	24
25. Část splazu kerného sesuvu u Hlohovce - Slovensko	25
26. Kerným sesuvem poškozená silnice - Tokajík, vých. Slovensko	25

GEOMORFOLOGICKÁ ČINNOST TEKOUcí VODY

27. Travertinový „Mofetový pramen“ u Liptovského Sliache - Slovensko	27
28. Travertinové kaskády - Bešenová, Slovensko	27
29. Sintrové kaskády - Pamukkale, Turecko	28
30. Ronové rýhy v červenici - Plešivec, Slovenský kras	28
31. Strž ve vápencích - Belanské Tatry, Slovensko.	29
32. „Pokličky“ v pískovcích Kokořínského dolu	30
33. Zemní pyramidy - Kappadokie, Turecko	30
34. Evorzní obří hrnec - údolí řeky Abiskojojokk, sev. Švédsko	31
35. Obří hrnec na skalním prahu v řečišti Vydry u Turnerovy chaty - Šumava	31
36. Evorzí proděravělý žulový balvan - koryto Vltavy pod Čertovou stěnou, Vltava	32
37. Peřeje na řece Lule-älv - severní Švédsko	32
38. Vodopád Labe nad Špindlerovým Mlýnem - Krkonoše.	33
39. Volné meandry Vltavy ve Vltavické brázdě - Šumava	34
40. „Čertův ocas“ - zakleslý meandr Jihlavy jižně od Mohelna	34
41. Žulové balvany v korytě Vydry u Antýglu - Šumava	35
42. Suché koryto Vltavy pod Čertovou stěnou - Šumava	35
43. Písečné lavice v řečišti Jihlavy - Dolní Konice, Morava	36
44. Nánosy Hornádu pod Spišskou Novou Vsí - Slovensko.	36
45. Soutěsky Velkého Kyselu ve Slovenském ráji	37
46. Diery, tiesňavy pod Rozsutcom - Malá Fatra, Slovensko	38
47. Epigeneticky zaříznutá Manínská tiesňava - Strážovské vrchy, Slovensko	39
48. Hluboké a těsné údolí Dyje pod Znojmem.	40
49. Kaňon na horním toku řeky Torne-älv - sev. Švédsko	41
50. Kaňonovité údolí Labe pod Liliensteinem - Německo	41
51. Odkrytá střední terasa Labe u Kolína	42

52. Nejmladší vltavská terasa - České Budějovice 42
 53. Vnitřní stavba terasy Smrečianky - Žiarská dolina, Slovensko . . . 43

KRASOVÉ JEVY

54. Počáteční stadium vzniku škrapů - Silická planina,
 Slovenský kras 45
 55. Škrapové pole - Horný vrch ve Slovenském krasu 45
 56. Voštinové škrapy v dosahu mořského příboje - ostrov Proizd,
 Chorvatsko 46
 57. Škrapové pole u Kečova - Slovenský kras 47
 58. Žlábkové škrapy v sádrovci - Kyffhäuser, Harz, Německo 47
 59. Závrtý na Silické planině - Slovenský kras 48
 60. Závrtý na Plešivecké planině - Slovenský kras 48
 61. Odtok z poljového Ochridského jezera - Makedonie 49
 62. Závrtové jezírko (Büdos tó) - nedaleko jeskyně Domica,
 Slovenský kras 50
 63. Náplavové závrtý ve spraši - Kutnohorsko 50
 64. Propast Macocha (-138 m) - Moravský kras 51
 65. Hluboké kaňonovité údolí ve vápencích - Zádielský kaňon,
 Slovenský kras 52
 66. Ponor Sloupského potoka u závěrové stěny Hřebenáče
 - Moravský kras 52
 67. Kečovská vyvěračka - Slovenský kras 53
 68. Vyvěračka v Muráňském krasu - Slovensko 54
 69. Brčka v Punkevních jeskyních - Moravský kras 54
 70. Sintrová záclona v jeskyních Na Pomezí - severní Morava 55
 71. Krápníková výzdoba v Gombasecké jeskyni - Slovenský kras 55
 72. Ledové stalagnáty v Dobšinské řadové jaskyni - Slovenský ráj . . . 56
 73. Evorzní modelace jeskynního stropu - Wind Cave,
 Cheddar, Anglie 56
 74. Planiny Slovenského krasu, causský podtyp neúplného krasu
 - Slovensko 57
 75. Skalní věž „Cukrová homole“ v Zádielské dolině
 - Slovenský kras 57
 76. Skalní abri a vchod do jeskyně U hamru (Dobrkovická) 58
 77. Jezírko ve Strašínské jeskyni - Pošumavský kras 58
 78. Vchod do Malenické jeskyně - údolí Volyňky 59
 79. Tlakový obří hrnec v jeskyni u Radomyšle 59
 80. Vchod do jedné z krasových dutin u Velmovic sev. od Chýnova . . . 60
 81. Jedna z chodeb v Chýnovské jeskyni 60

KRYOGENNÍ A GLACIÁLNÍ TVARY

82. Sněžník v Malé Fatře - Slovensko	6.
83. Nivační „kar“ - Hradištský vrch (780 m) vých. od Kaplice	6.
84. Karliny a visuté kary nad Zeleným plesem - Vysoké Tatry	6.
85. Sněžné jámy v Krkonoších	6.
86. Kary na severní straně Chopku (2 025 m) - Nízké Tatry	6.
87. Kar na severní straně Západních Tater hrazený čelní morénou
- Slovensko	6.
88. Karová stěna Plešného jezera - Šumava	6.
89. Ledovcem přemodelované údolí - Obří důl v Krkonoších	6.
90. Ledovcové ohlazy na skalním stupni nad Žabími plesy
- Vysoké Tatry	6.
91. Oblíky v okolí Pěti spišských ples - Vysoké Tatry	6.
92. Pevninským ledovcem obroušené žulové okolí Stockholmu
- Švédsko	6.
93. Ledovcovým obrusem poškrábaný vápencový souvek
- Východní Alpy	6.
94. Ledovcový splaz s jezerem - Švýcarské Alpy	6.
95. Ledovcový stůl - ledovec Thorisjökull, Island	6.
96. Čelo splazu ledovce Šelda - Kavkaz	7.
97. Pruhy morén na ledovci Susitna na Aljašce.	7.
98. Ledovcový splaz nad jezerem Donjuzorunköl zcela zakrytý
svrchní morénou - Kavkaz	7.
99. Ledovcový potok vytékající z ledovcové brány - Kavkaz	7.
100. Skalní podloží ledovce s opracovanými balvany v ledovcových
mlýnech - „Gletschergarten“, Luzern, Švýcarsko	7.
101. Čelní moréna kavkazského ledovce	7.
102. Ústupová moréna v Severoněmecké nížině.	7.
103. Drumliny na spodní moréně pevninského ledovce
- Severoněmecká nížina	7.
104. Osar ve středním Švédsku	7.
105. Žulový bludný balvan - Liptaň u Krnova	7.
106. Recentní ledový klín v permafrostu - severní Jakutsko	7.
107. Soliflukční přesunutí pleistocenních granodioritových hranáčů
přes paleogenní tropicky zvětralé podloží - Chlum u Volar,
Šumava	7.
108. Mrazové „příkopy“ na Stržíšku (707 m) - Blanský les	7.
109. „Čertova stěna“, mrazový srub, soliflukční sutě
a balvanové moře - Šumava	7.
110. Mrazový srub v údolí Černé u Kaplice	7.
111. Kryogenním zvětráváním rozrušená žulová skalní hradba
- Nad boučkami (623 m) u Číměře	7.

112.	Žulová izolovaná skála vzniklá pokročilým mrazovým zvětráváním - Jelení	80
113.	Balvanové moře ve weinsberském granodioritu - Vysoká (1 034 m), Novohradské hory	80
114.	Mrazový hrnec v pískovně u Kamenného Újezda.	81
115.	Kryoturbace v terasových štěrkopískách a podložních třetihorních jílech Českobudějovické pánve - Koroseky, již. od Českých Budějovic	81
116.	Polygonální půdy na jižní straně vrcholové části Kralického Sněžníku (1 424 m)	82
117.	Thufury na Kopském sedle - Vysoké Tatry-Belanské Tatry	82

EOLICKÉ PROCESY

118.	Křemencový hranec - Českobudějovická pánev	84
119.	Typické barchany - poušť Chunchanga, Peru	84
120.	Čeřiny na písčném kose v Gdaňském zálivu - Polsko	85
121.	Lesem zpevněné pískové přesypy - Rügen, Německo	85
122.	Pískové přesypy na pobřeží Baltu - Darss, Německo	86
123.	Odkrytý pískový přesyp na břehu Dyje u Dolních Věstonic	86
124.	Odkrytý pískový přesyp u Král'ovského Chlmce - východní Slovensko	87
125.	Vnitřní stavba pískového přesypu - Král'ovský Chlmec, východní Slovensko	87
126.	Pískový přesyp u Vlkoval - niva Lužnice	88
127.	Odběrem písku narušený přesyp Slepíčí vršek (426 m) u vsi Lužnice	88
128.	Profil spraší a černozemním horizontem - Trnavská tabule, Slovensko.	89
129.	Odkryv ve sprašových hlínách - České Budějovice	89

GEOMORFOLOGICKÁ ČINNOST OCEÁNŮ, MOŘÍ A JEZER

130.	Čeřiny na mělkém dně Baltského moře	91
131.	„Seven sisters“, křídový srub na pobřeží Doverské úžiny - Anglie	91
132.	Křídový srub na ostrově Rügen - Německo.	92
133.	Pobřežní srub - Bournemouth, jižní Anglie.	92
134.	Příbojem rozrušené křídové pobřeží v Lamanšském průlivu - Anglie	93
135.	„Needles“, příbojem izolovaná skupina skal u ostrova Wight - Anglie	93
136.	Příbojová halda opracovaných žulových balvanů - pobřeží Atlantského oceánu, jižní Norsko	94
137.	Pobřeží křídového moře - Kaňk u Kutné hory.	94

138. Příbojem svrchnokřídového moře dokonale opracované
žulové balvany - Chvaletice, Železné hory 95
139. Vlněním devastované pobřeží Lipenské údolní nádrže
- Jestřábí 95

ANTROPOGENNÍ FORMY RELIÉFU

140. Odklizová halda antracitových dolů (r. 1959) - Lhotice,
Československý permokarbon 97
141. „Pinky“, propadliny vzniklé dolováním - Souš u Mostu. 97
142. Ústí staré štoly - Harz, Německo 98
143. Otavské „sejpy“ - Žichovice. 98
144. Vápencový lom (r. 1954) - Chýnov 99
145. Odkryv v diatomitu (r.1959) - Borovany. 99
146. Karhany - Uppsala, Švédsko 100
147. „Mohyla Svobody“ (r. 1928) - Bežerovice u Bechyně 100